

«Αντισυνταγματικές οι Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες»

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΣΑΚΥΡΑΚΗ*

Την ίδια ώρα που χαλούσε ο κόσμος μην τυχόν αναθεωρηθεί το Σύνταγμά μας και επιτρέψει την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, η Βουλή ψήφισε τον εκπληκτικό νόμο 3432/2006, ο οποίος βάπτισε τις Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές σε Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες και τις αναβάθμισε σε σχολές ανώτατης εκπαίδευσης.

Το εγχείρημα έρχεται σε σύγκρουση με θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές και η επεξεργασία από το Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας δύο σχεδίων προεδρικών διαταγμάτων που επιχειρούν να εφαρμόσουν τον νόμο το αναδεικνύει.

Πράγματι, στα πρακτικά επεξεργασίας με τα οποία το θέμα παραπέμπεται στην Ολομέλεια για τελική γνωμοδότηση έχουν εντοπιστεί τόσες πολλές και κραυγαλέες παραβιάσεις που θα μπορούσαμε να μιλάμε γι' αυτές επί μέρες.

Αναφέρω επιγραμματικά την πρόσβαση στις σχολές αυτές μόνο Χριστιανών και αρρένων. Την απαίτηση συστατικής επιστολής του Επισκόπου του τόπου κατοικίας του υποψηφίου. Την εξέταση του υποψηφίου από επιτροπή που αξιολογεί τον χαρακτήρα του (σταθερότητα συμπεριφοράς, ευγένεια, θετικό πνεύμα) το ήθος του (ευσυνειδησία, ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, αφοσίωση στην Εκκλησία, πειθαρχία) και τις ικανότητές του (γενική μόρφωση, εργατικότητα, κατάρτιση σε εκκλησιαστικά ζητήματα και συμμετοχή στις δραστηριότητες της Εκκλησίας).

Την πρόβλεψη Ανωτάτου Επιστημονικού Συμβουλίου που διορίζεται από τον υπουργό Παιδείας και την Εκκλησία με αρμοδιότητα την αξιολόγηση και αναθεώρηση της παρεχόμενης εκπαίδευσης με κριτήριο την Ορθόδοξη Πίστη και Παράδοση και τον καθορισμό κατευθύνσεων επιστημονικής έρευνας για γνωστικά αντικείμενα που ενδιαφέρουν την Ορθόδοξη Εκκλησία.

Κάποιος ανυποψίαστος θα μπορούσε να αντιτάξει τα εξής: «Για εκκλησιαστικές σχολές της Ορθόδοξης Εκκλησίας μιλάμε, που αποσκοπούν να βγάλουν καταρτισμένα και μορφωμένα στελέχη της Εκκλησίας. Θέλετε να φοιτούν σε αυτές γυναίκες ή μουσουλμάνοι; Κακό είναι να έχει γνώμη ο επίσκοπος ή να κρίνεται η αφοσίωση του υποψηφίου; Η ίδια η Εκκλησία δεν πρέπει να ασκεί κάποιο έλεγχο ή να έχει λόγο για το τι θα διδάσκεται στις σχολές;»

Η Ορθόδοξη Εκκλησία καθώς και όποια άλλη θρησκευτική κοινότητα στην Ελλάδα έχει δικαίωμα διδασκαλίας των δογμάτων της και επομένως μπορεί να ιδρύσει όποια σχολή θέλει και να καθορίσει όχι μόνον την ύλη που θα διδάσκεται, αλλά και τα προσόντα τόσο των διδασκόντων όσο και των σπουδαστών. Τέτοιες εκκλησιαστικές σχολές υπάρχουν σε πολλές χώρες του κόσμου και είναι γνωστό ότι η Σαουδική Αραβία π.χ. έχει χρηματοδοτήσει πολλές σχολές της μουσουλμανικής θρησκείας. Μόνο, όμως, σε θεοκρατικά καθεστώτα οι εκκλησιαστικές αυτές σχολές (όπως οι αντίστοιχες κομματικές σχολές στα αλήστου μνήμης ολοκληρωτικά καθεστώτα) λογίζονται πανεπιστημιακές και τα πτυχία έχουν αξία ανώτερη και από αυτήν των πυρηνικών φυσικών.

Σε μια φιλελεύθερη δημοκρατία η ίδρυση κρατικών εκκλησιαστικών σχολών με σκοπό τη μόρφωση των στελεχών μιας θρησκείας είναι ασυμβίβαστη με τη θρησκευτική ελευθερία και με την αρχή της ισότητας. Πώς είναι δυνατόν π.χ. μια κρατική σχολή να αποκλείει την πρόσβαση στις γυναίκες ή στους αλλόθρησκους. Ιδιαίτερα στο δικό μας λεπτομερές συνταγματικό πλαίσιο για την ανώτατη παιδεία που προβλέπει συγκεκριμένη οργάνωση (νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου) και κατοχυρώνει την αυτοδιοίκηση και την ακαδημαϊκή ελευθερία, ο έλεγχος από κάποιο συμβούλιο, που διορίζει το υπουργείο και η Εκκλησία, αποτελεί κραυγαλέα παρανομία.

Η πιο ενδιαφέρουσα σκέψη του πρακτικού επεξεργασίας είναι αυτή που αναδεικνύει την εγγενή ασυμβατότητα μεταξύ πανεπιστημιακής παιδείας και της διδασκαλίας ενός θρησκευτικού δόγματος. Τη μεταφέρω αυτούσια διότι δεν είναι απλώς πειστική, αλλά καταλυτική του όλου εγχειρήματος των εκκλησιαστικών σχολών: «Η διδασκαλία συγκεκριμένου δόγματος όχι χάριν της επιστημονικής μελέτης αλλά με στόχο τη μεταλαμπάδευση αυτούσιων των αληθειών του και την κατάρτιση θρησκευτικών λειτουργών, δεν συνάδει με την αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Και τούτο διότι θεμελιώδης προϋπόθεση της επιστημονικής έρευνας και διδασκαλίας, που αποτελούν τον πυρήνα της ακαδημαϊκής ελευθερίας και βασίζονται στον ορθό λόγο, είναι η δυνατότητα κριτικής, αμφισβήτησης, ακόμη και ανατροπής των κατεστημένων γνώσεων και θεωριών, η οποία οδηγεί στην ανανέωση και πρόοδο της επιστήμης, η δυνατότητα όμως αυτή δεν υφίσταται προκειμένου περί δόγματος που θεμελιώνεται στην εξ αποκαλύψεως αλήθεια και, ως εκ τούτου, δεν υπόκειται σε αμφισβήτηση και κριτική».

* Αν. καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου